

พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ*

BUDDHIST INTEGRATION FOR ENHANCING THE JOB PERFORMANCE OF THE
OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION PERSONNEL
REGARDING THE ELDERLY'S WELL-BEING PROMOTION

กนกวรรณ วิลาวลัย, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

Kanokwan Vilawan, Kiattisak Suklueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Semaoh.3@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และ 3. นำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ เป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 233 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane กำหนดความเชื่อมั่นที่ 0.05 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูปหรือคน เลือกแบบเจาะจง จากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และจากผู้ร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 10 รูปหรือคน เลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านประกอบด้วยประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหารจัดการที่ดี ด้านทักษะวิชาชีพ และด้านการนำพุทธบูรณาการมาใช้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ปัจจัยเสริมสร้างการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานร้อยละ 81.50 และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร้อยละ 95.10 และ 3. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้าง

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเกิดจากปัจจัยเสริมสร้างการปฏิบัติงาน โดยบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม ได้แก่ 1) ฉันทะ (มีใจรัก) 2) วิริยะ (พากเพียรทำ) 3) จิตตะ (ติดตาม ตรวจสอบ) 4) วิมังสา (รอบคอบ แก้ไข ประยุกต์ใช้)

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ประสิทธิภาพ; สุขภาวะผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research article are 1. The general state of work efficiency, 2. Factors affecting work efficiency, and 3. They presented an integrated Buddhist model for enhancing the work efficiency of Office of Education Promotion personnel. Non-formal education and informal education in promoting the well-being of older people is a merged method. Quantitative research used questionnaires to collect data. From a sample of 233 samples using Taro Yamane's calculation formula, the confidence was set at 0.05. Data were analyzed using statistics, namely mean and standard deviation. And multiple regression qualitative research. Collect data by interview form. From key informants 20 key informants were selected specifically from relevant experts with experience in older people and from participants in a group conversation of 10 10 participants. Data were analyzed by descriptive content analysis.

Findings were as follows: 1. The general conditions of personnel's job performance, by overall and by aspects consisting of aspects of knowledge and competency, good governance, occupational skills, and Buddhist integration application were at a high level, 2. Factors affecting the job performance efficiency were found that factors that supported the job performance affected efficiency at 81.50 percent, *Itthipada 4 application* affected the job performance efficiency at 95.10 percent, and 3. The Buddhist integration model for enhancing the job performance efficiency found that the personnel's job performance efficiency arose from the job supporting factors by integrating *Itthipada-dhamma* that were: 1) Chanda,(aspiration,) 2) Viriya,(effort) 3) Jitta, follow-up, examination, 4) Vimamsa, (circumspect, correction and application)

Keywords: Buddhist Integration; Efficiency; Elderly Well-being

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกและภูมิภาคทั้งในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่พัฒนาแบบก้าวกระโดด การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการค้าระดับภูมิภาคและระดับโลกการเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างประชากรที่มีอัตราการเกิดลดลงและเกิดสังคมผู้สูงอายุ การศึกษาจึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้กับคนทุกช่วงวัย ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้ตระหนักถึงปัญหาของสังคมผู้สูงอายุที่ปรากฏชัดว่ามีประชากรวัยแรงงานลดลงและประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการแข่งขันและผลิตภาพของแรงงาน รวมถึงอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงาน ภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น การยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาด้านผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ผู้สูงอายุเป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมลงทุกด้าน ส่งผลต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตจากการเจ็บป่วยทางกาย เกิดโรคเรื้อรัง ช่วยเหลือตนเองได้น้อยลง บทบาททางด้านสังคมลดลง การเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมลงเหล่านี้ อาจทำให้ผู้สูงอายุเกิดภาวะซึมเศร้า (Fiske et al., 2009) ปัญหาด้านสุขภาพจิตของผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมและโรคซึมเศร้าเป็นหนึ่งในปัญหาด้านสุขภาพห้าอันดับแรกของผู้สูงอายุไทย (กรมสุขภาพจิต, 2564) ส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ มีพันธกิจในการจัด ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ ยกระดับการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชน พัฒนาบุคลากร หลักสูตรดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ของประชาชน พัฒนาพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคมและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นบุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ปฏิบัติหน้าที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศไทยได้รับการยอมรับจากภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในด้านการเข้าถึงประชาชน ความไว้วางใจ ความชำนาญในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรอย่างต่อเนื่องตามนโยบาย กศน. WOW (6G) จึงได้มีการบูรณาการความร่วมมือทางวิชาการจากผู้เชี่ยวชาญของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน และสมาคมผู้ดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อม พัฒนาศักยภาพบุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำองค์ความรู้ไปพัฒนาเสริมความสามารถให้ผู้สูงอายุในชุมชนที่ยังพึ่งพาตนเองได้ให้พัฒนาตนเองด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม เรียนรู้และป้องกันตนเองจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non - Communicable Diseases: NCDs) อันเป็นสาเหตุของการเสียชีวิต ป้องกันและลดปัญหาความเหงา หดหู่ ซึมเศร้า โดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากร กศน. นั้น

เป็นการอบรมด้วยรูปแบบออนไลน์ และมีการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการในทุกขั้นตอนของการอบรม

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับศาสตร์ทางตะวันตก เพื่อให้เห็นถึงแนวทางเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ จะสามารถเป็นองค์ความรู้ให้ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร นักวิจัย นักวิชาการ องค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการยกระดับพัฒนาปัญญาของบุคลากร คุณภาพชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัย เพื่อร่วมกันสร้างสังคมสูงอายุที่มีสุขภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods)

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณใช้การสำรวจ ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่รับการอบรมหลักสูตรผู้เข้าอบรมหลักสูตรการจัดกิจกรรม กศน.ป้องกันภาวะซึมเศร้า คงสมรรถนะทางกาย จิต และสมอง ของผู้สูงอายุ จำนวนทั้งหมด 558 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 233 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการเลือกตัวอย่าง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูปหรือคน คือ ผู้กำหนดนโยบายระดับกรม/กระทรวง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา บุคลากรทางการแพทย์บุคลากรด้านสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นักวิชาการศึกษาผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ พี่เลี้ยงประจำจังหวัด

พระสงฆ์ ด้านหลักธรรม และผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 10 รูปหรือคน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ด้านผู้สูงอายุ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามด้านความคิดเห็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ 3) แบบสอบถามด้านหลักอิทธิบาท 4) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ และ 4) แบบสอบถามระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ 5) แบบสอบถามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตฤประสงค์เป็นรายชื่อ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตฤประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นได้ทดสอบแบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.980 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงสามารถใช้เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างได้

เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ 2) แบบสัมภาษณ์มีวัตฤประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาตามวัตฤประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) ต่อไป และหัวข้อในการสนทนากลุ่มเฉพาะได้แก่องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะตรวจสอบ ปรับปรุงและเห็นชอบเพื่อใช้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 233 คน โดยผ่านระบบ Google Form ได้แบบสอบถามกลับมาครบ 100% และใช้เวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะเวลา 4 เดือน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 20 รูปหรือคนบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียงให้ครบตามคำถามการสัมภาษณ์และวัตฤประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content interpretation) ทั้งนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นำผลที่ได้มาจำแนกเนื้อหาที่สอดคล้องหรือตรงกันและแบ่งออกเป็นประเด็น โดยการหาค่าความถี่และวิเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยนำเนื้อหาที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไข สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยไป

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (n=233)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถ	3.92	0.67	มาก
2. ประสิทธิภาพด้านทักษะวิชาชีพ	3.85	0.67	มาก
3. ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการที่ดี	3.87	0.67	มาก
4. ประสิทธิภาพด้านการนำพุทธบูรณาการมาใช้	3.83	0.67	มาก
ภาพรวม	3.87	0.65	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถ ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.67) ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการที่ดี ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.67) ประสิทธิภาพด้านทักษะวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.67) และประสิทธิภาพด้านการนำพุทธบูรณาการมาใช้ ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.67) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ

โดยจำแนกปัจจัยออกเป็นสองปัจจัยหลักประกอบด้วย 1) ปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร และ 2) ปัจจัยการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ พบว่า สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ อย่างน้อย 1 ปัจจัย การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย แนวนโยบายผู้บริหารและลักษณะการบริหารจัดการ (X_1) ลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_2) และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (X_3) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_4) โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5) ขวัญกำลังใจในการทำงาน (X_6) ทศนคติต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุ (X_7) รายละเอียดการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวแปรปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ทศนคติต่อการทำงาน (X_7)	.366	.063	.374	5.836**	.000
โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5)	.226	.061	.225	3.688**	.000
ลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_2)	.211	.069	.204	3.080**	.002
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_4)	.158	.066	.155	2.390*	.018
ค่าคงที่	.163	.118		1.377	.170

Multiple R = .904, R Square = .818, Adjusted R Square = .815, Std. Error = .281

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการคือ ทศนคติต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุ (X_7) โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5) ลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนาย (Multiple R) เท่ากับ .904 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .818 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .815 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .281 แสดงว่าปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสามารถร่วมกันทำนาย ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 81.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ทักษะการคิดต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (X_7) สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 37.40 รองลงมาคือ โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5) สามารถทำนายได้ร้อยละ 22.50 ลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_2) สามารถทำนายได้ร้อยละ 20.40 และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_4) สามารถทำนายได้ร้อยละ 15.50 ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.163 + 0.366X_7 + 0.226X_5 + 0.211X_2 + 0.158X_4$$

$$Z = 0.374Z_{X_7} + 0.225Z_{X_5} + 0.204Z_{X_2} + 0.155Z_{X_4}$$

สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ อย่างน้อย 1 ปัจจัย

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ฉันทะ มีใจรัก (Itti₁) วิริยะ พากเพียรทำ (Itti₂) จิตตะ ติดตาม ตรวจสอบ (Itti₃) และวิมังสา รอบคอบ แก่ใจ ประยุกต์ใช้ (Itti₄) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
วิมังสา รอบคอบ แก่ใจ ประยุกต์ใช้ (Itti ₄)	.725	.027	.745	27.245**	.000
ฉันทะ มีใจรัก (Itti ₁)	.103	.031	.107	3.315**	.001
วิริยะ พากเพียรทำ (Itti ₂)	.091	.029	.095	3.099**	.002
จิตตะ ติดตาม ตรวจสอบ (Itti ₃)	.071	.028	.074	2.522*	.012
ค่าคงที่	.052	.060		.876	.382

Multiple R = .975, R Square = .951, Adjusted R Square = .951, Std. Error = .145

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการคือ วิมังสา (Itti₄) ฉันทะ (Itti₁) วิริยะ (Itti₂) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจิตตะ (Itti₃) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนาย (Multiple R) เท่ากับ .975 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .951 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .951 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .145 แสดงว่าหลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 95.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า วิมังสา รอบคอบ แก่ไข ประยุกต์ใช้ (Itti₄) สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 74.50 รองลงมาคือ ฉันทะ มีใจรัก (Itti₁) สามารถทำนายได้ร้อยละ 10.70 วิริยะ พากเพียรทำ (Itti₂) สามารถทำนายได้ร้อยละ 9.50 และจิตตะ ติดตาม ตรวจสอบ (Itti₃) สามารถทำนายได้ร้อยละ 7.40 ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.052 + 0.725Itti_4 + 0.103Itti_1 + 0.091Itti_2 + 0.071 Itti_3$$

$$Z = 0.745Z_{Itti_4} + 0.107Z_{Itti_1} + 0.095Z_{Itti_2} + 0.074Z_{Itti_3}$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (ปัจจัยหลักการ) และการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม อธิบาท 4 อธิบายได้ว่า

ปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทำหน้าที่เป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบสำคัญสองส่วนใหญ่คือ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายในมีองค์ประกอบคือ วัฒนธรรมของผู้นบริหารและลักษณะการบริหารจัดการ ลักษณะงานที่รับผิดชอบ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่วนปัจจัยภายนอกมีองค์ประกอบคือ โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน ขวัญและกำลังใจในการทำงาน และทัศนคติต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

หลักธรรมอธิบาท 4 เป็นโครงสร้างส่วนกลางที่บูรณาการหลักพุทธธรรมมาปฏิบัติในงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีประสิทธิภาพโดยมีการบูรณาการด้านฉันทะ มีใจรัก ด้านวิริยะ พากเพียรทำ ด้านจิตตะ ติดตาม ตรวจสอบ และด้านวิมังสา รอบคอบ แก่ไข ประยุกต์

3. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุมีปัจจัยพื้นฐานในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้แก่ ทัศนคติต่อการทำงานโอกาสและความก้าวหน้าในการทำงานลักษณะงานที่รับผิดชอบและความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงาน กอปรด้วยเมื่อนำหลักพุทธธรรม อธิบาท 4 มาบูรณาการในการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพะผู้สูงอายุเกิดจาก วิมังสา (รอบคอบ แก้ไข ประยุกต์ใช้) มาเป็นอันดับ 1 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น บุคลากรจะต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ โดยทั้งนี้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ บุคลากรใช้ปัญญาในการพิจารณาคิดวิเคราะห์ มีสติ มีสมาธิ มีการปรับปรุงแก้ไขงานให้ดียิ่งขึ้นให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ สถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งต้องมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ประสานงานกับภาคีเครือข่ายในการจัดและส่งเสริมบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุกับงานด้านอื่น ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้สูงอายุ

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพะผู้สูงอายุเกิดจากฉันทะ (มีใจรัก) เป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ บุคลากรต้องมีใจรักศรัทธาเชื่อมั่นต่องาน ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ บุคลากรแสวงหาความรู้สนใจใส่ใจข้อมูลผู้สูงอายุ สถานการณ์รอบตัว มีความพึงพอใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบ ทุ่มเทเสียสละ มุ่งหวังความสำเร็จของงาน โดยที่ผู้บริหารมีความใส่ใจในงานและการปฏิบัติงานของบุคลากร

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพะผู้สูงอายุเกิดจาก วิริยะ (พากเพียรทำ) เป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเป็นผู้มีความเพียรพยายาม มุ่งมั่นทุ่มเทกายใจ อดทนอดกลั้น ข้อค้นพบที่สำคัญคือ บุคลากรมีความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ ยอมแพ้ต่อปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานซึ่งพบกับผู้สูงอายุที่มีความหลากหลาย มีปัญหาความต้องการที่แตกต่างกัน บุคลากรได้ค้นคว้า ศึกษา ฝึกฝน แสวงหาพัฒนาความรู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ส่งผลด้านลบต่อการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพะผู้สูงอายุเกิดจาก จิตตะ (ติดตามตรวจสอบ) เป็นอันดับ 4 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพนั้น บุคลากรต้องติดตามตรวจสอบ ประเมินผล งานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง เมื่อมีข้อบกพร่องต้องรีบแก้ไข ปรับปรุง คำนึงถึงผลกระทบของงานที่ปฏิบัติต่อส่วนรวม รายงานต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ ในกรณีเกินกว่าความชำนาญประสบการณ์ของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

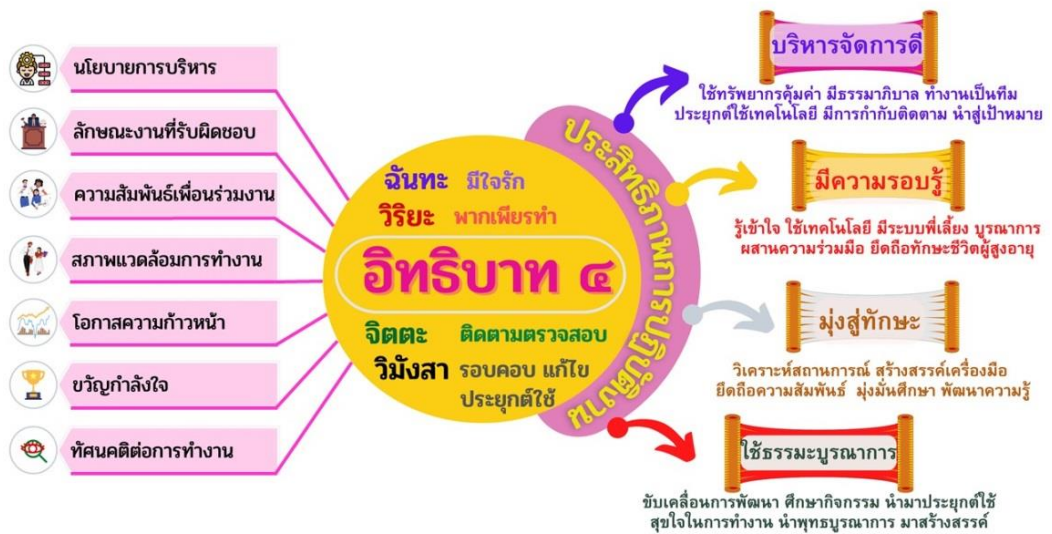
หลักธรรมอิทธิบาท 4 หรือ ฐาน หนทางสู่ความสำเร็จ ให้ถึงความสำเร็จ สำเร็จ สมประสงค์ ทางแห่งความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย เป็นแนวทางการปฏิบัติตนในหน้าที่ ภาระที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อบุคลากรมีการปฏิบัติ

ตนโดยบูรณาการหลักธรรมหลักอิทธิบาท 4 จะสามารถปฏิบัติตนครอบคลุมถึงหลักการครองตน และครองงาน ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้บุคลากรที่ปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จะปฏิบัติตนโดยยึดถือหลักธรรมเป็นแนวทาง สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ก่อให้เกิด การประสานสัมพันธ์ และจงใจให้เกิดการยอมรับนับถือ พร้อมทั้งจะได้รับความร่วมมือจากภาคี เครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พระมหาปริชา เชนนุโท (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักอิทธิบาท ธรรมเพื่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารเครือข่ายต้องวางแผนร่วมกันบริหารจัดการงาน 5 ด้าน 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านอำนาจการ 5) ด้านการกำกับดูแลและเชื่อมโยง ต่อไปยังแผนการบริหารปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร 4m's ได้แก่ 1) ด้านคน 2) ด้านเงิน 3) ด้าน วัสดุ 4) ด้านการจัดการ เชื่อมโยงกับการบริหารหลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 ร่วมกัน 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ 4) วิมังสา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานมีการรับรู้ มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกันและ เชื่อมโยงต่อไปยังศูนย์กลางข้อมูลประสานงานและติดตามผลเชื่อมโยงไปยังงานประชาสัมพันธ์ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมในจังหวัด นำไปปฏิบัติในสำนักของตนถ้าพบปัญหาอุปสรรคเชื่อมโยง กลับมายังศูนย์กลางข้อมูลประสานงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิเศษ กนตธมโม (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาล เมืองในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงาน ประกอบด้วย 1) ด้าน แผนพัฒนาของ อปท. 2) ด้านคุณภาพการให้บริการ 3) ด้านการปฏิบัติราชการ 4) ด้านการ พัฒนาองค์กร มีปัจจัยการบริหาร 2 อย่าง คือ การบริหารสมัยใหม่และแรงจูงใจในการ บริหารงาน บูรณาการหลักอิทธิบาท 4 มีลักษณะดังนี้ 1) ด้านฉันทะ (มีใจรัก) ได้แก่ บริหารงาน ด้วยความสมัครใจ มุ่งหวังในความสำเร็จและพัฒนางานอยู่เสมอ 2) ด้านวิริยะ (พากเพียรทำ) ได้แก่ ยึดหลักความสำเร็จ มุ่งเวลาและความสามารถและหมั่นเพียรหาประสบการณ์ 3) ด้าน จิตตะ (เอาจิตฝึกฝน) ได้แก่ รับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่และเป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครอง 4) ด้านวิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน) ได้แก่ พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบข้อบกพร่อง ค้นคว้า เพิ่มพูนและสร้างระบบและขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย คล้ายแสง (2562) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการ หลักพุทธธรรมของจังหวัด บุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาประกอบด้วย พัฒนา คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากร ด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยภายนอกที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้แก่ แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต ประกอบด้วย การเติบโตของชนชั้นกลางและรายได้ที่เพิ่มขึ้น การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำ การเติบโตของสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการ ท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีระหว่างการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมุ่งเน้นประสบการณ์ นอกจากนี้ ยังต้องนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 บูรณาการกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ด้วยเป็นการใช้หลักธรรม นำหลักการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ร่วมตัดสินใจ ด้วยความรัก

คือ การวางแผน (Planning) 2) วิริยะ เพียรพัก ร่วมพัฒนา คือ การลงมือทำ (Doing) วิมังสา พิจารณา ร่วมประเมินผล คือ การปรับปรุง (Acting) 4) จิตตะ ตั้งใจตน รับผลพอประมาณ คือ การติดตามตรวจสอบ (Checking) ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปได้ว่า พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ (ปัจจัยหลักการ + ผลงานหลักธรรม) = นำสู่ประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

ปัจจัยหลักการซึ่งเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย นโยบายการบริหาร ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน โอกาสความก้าวหน้า ขวัญกำลังใจ และทัศนคติต่อการทำงาน ผลงานหลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 (หนทางสู่ความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย) ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมบูรณาการในการปฏิบัติงาน เพื่อนำสู่ประสิทธิภาพ นำสู่ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ในด้านการบริหารจัดการดี บุคลากรมีความรอบรู้ มุ่งสู่ทักษะ และใช้ธรรมะบูรณาการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีเครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัย เหมาะสมเพียงพอต่อการทำงาน
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น
3. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสนับสนุนให้บุคลากรได้รับสวัสดิการที่เพียงพอและเหมาะสม มีความมั่นคง เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เปิดเวทีรับฟังปัญหา สำรวจความต้องการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม อัตราสวัสดิการที่เหมาะสม
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย วางแผนกรอบการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม กำหนดระยะเวลา จัดสรรงบประมาณ วางอัตรากำลังตามความขาดแคลน และการจัดลำดับความสำคัญ
3. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมให้สอดคล้องกับนโยบาย กศน. WOW (6G) คือ 1) Good Teacher 2) Good Place 3) Good Activity Digital Platform 4) Good Partnership 5) Good Innovation 6) Good Learning Center ในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยหลักธรรมในพุทธศาสนาประเด็นด้านอื่น ๆ เช่น พรหมวิหาร 4 เพื่อนำมาบูรณาการในการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะผู้สูงอายุที่สามารถนำผลไปต่อยอด เสนอโครงการพัฒนาจังหวัดหรือภูมิภาคที่ดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม
3. ควรมีการดำเนินการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยร่วมกันผลักดันในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม ตามกรอบการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตในผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2564). *คู่มือความสุข 5 มิติสำหรับผู้สูงอายุ*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐินิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาปรีชา เขมนนโท (เหล่าทวิคุณ). (2561). การประยุกต์หลักกัทธิบาทธรรมเพื่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ดุขฎฐินิพนธ์พุทธศาสตร์ดุขฎฐินิพนธ์ิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง). (2564). พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงาน ของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐินิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2564). วิสัยทัศน์/พันธกิจ. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.nfe.go.th/onie> 2019
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). กรอบแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พลิกโฉมประเทศไทยสู่ เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.nesdc.go.th>
- Fiske, A., et al. (2009). Depression in Older Adults. *Annual Review Clinical Psychology*, 5(1), 363-370.

